

ПРЕДЛОГ НА ГРАЃАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ИТНИ ДЕМОКРАТСКИ: ПРАВОСУДСТВО

Предложената матрица на приоритети, мерки и активности ги покрива прашањата во сферата на правосудството кои бараат итно адресирање преку конкретни и краткорочни мерки и чекори и чиешто преземање не претпоставува посериозни практични тешкотии. Истовремено, таа вклучува и приоритетни цели кои подразбираат сериозни законски интервенции и институционални реформи од системски и од стратешки карактер, за чиешто спроведување е неопходна значителна подготовка.

Документот не ги опфаќа само мерките што треба да се преземат во насока на обезбедување ефикасна кривична правда и процесуирање на случаите кои налагаат итна акција заради спречување на практиката на неказниност, како и мерките што треба да овозможат длабински правосудни реформи, туку и оние мерки и активности коишто треба да придонесат за поефикасна судска заштита на човековите права и слободи од аспект на нивното остварување, со што ќе се врати изгубениот кредибилитет на правосудните институции меѓу граѓаните.

Приоритетни области и мерки предложени за следните 3, 6, 9 односно 12 месеци во делот на правосудството:

Донесување **Стратегија за реформа на правосудството** е еден од приоритетите предвидени со овој документ. За таа цел, потребно е донесување на Предлог-стратегија, изготвена во согласност со препораките на Европската комисија (ЕК), Венецијанската комисија и ГРЕКО и активна вклученост на надворешни експерти и на граѓанскиот сектор.

Подготовка на првиот **Акциски план за спроведување на Стратегијата за реформи во правосудството.**

Формирање работна група за преиспитување, ревидирање или повлекување на Законот за заштита на приватноста. За таа цел, потребно е да се изготват законски измени.

Повлекување на Законот за Советот за утврдување факти и покренување постапка за утврдување одговорност за судија, мерка која може да се постигне со донесување закон за повлекување овој Совет.

Зајакнување на независноста на Судскиот совет на Република Македонија содржи препораки за измени во Законот за Судскиот совет, во насока на преземање на надлежностите од Советот за утврдување факти и двостепеност во постапката (раздвојување на иницирањето на постапката и одлучувањето). Исто така и препораки за разрешување на постојните членови на Судскиот совет, по претходно дефинирање по пат на измени во Законот за Судскиот совет, во врска со основите и постапката за престанок на функцијата и разрешување на член на Советот, во согласност со член 104, став 9 од Уставот на РМ.

Зајакнување на независноста на Советот на јавните обвинители преку дефинирање на мерки по претходна јавна дебата со вклученост на експерти, обвинители и на граѓанскиот сектор.

Воспоставување **нов модел на Судскиот совет** во насока на депрофесионализација на неговите членови и овозможување тие да продолжат да ги извршуваат судските должности, односно да ја извршуваат својата работа како професионалци во одредени области во правната професија. Мерка која може да се постигне со Консултации на експерти, јавна дебата и други активности во насока на изнаоѓање на најсоодветниот модел на Судски совет.

Зајакнување на веќе воспоставените критериуми за **назначување на членови во Советот на јавните обвинители од страна на Собранието** (четири членови) од редот на „истакнатите правници“. За таа цел, потребно е да постои Консултации на експерти, јавна дебата и други активности во насока на допрецизирање на критериумите за избор на членови на Советот на јавни обвинители, по примерот на критериумите за избор на членови на Судскиот совет.

Повлекување на Законот за одредување на видот и одмерување на висината на казната.

Зајакнување на моделот на надзор и контрола над функционирањето и имплементацијата на АКМИС – системот. Потребно е да се направат Измени и дополнувања на Судскиот деловник и на Деловникот на Врховниот суд.

Воспоставување на специјализирано судско одделение во рамките на Основен суд Скопје 1 коешто ќе постапува по предметите на Специјалното јавно обвинителство (СЈО), мерка која може да се постигне со Одлука на Претседателот на Основниот суд Скопје 1 – Скопје.

Продолжување на рокот за натамошно покренување обвиненија до СЈО по однос на предметите што произлегуваат од содржината на неовластеното следење на комуникациите. За таа цел, се предлага формирање специјален орган или одделение во рамките на Јавното обвинителство на Република Македонија (ЈОРМ) или Основното јавно обвинителство (ОЈО) за гонење на организиран криминал и корупција (со согласност на СЈО, на начин предвиден со член 6, став 5 од Законот за Јавното обвинителство).

Овозможување непречен пристап до материјалите по барањата на СЈО. Мерка за која е Предложено формирање посебен оддел/ назначување лица за контакт (focal points) во рамките на Управата за безбедност и контраразузнавање (УБК) или преземање координирани чекори и активности во таа насока од страна на министерот за внатрешни работи и директорот на УБК.

Предложени се измени и дополнувања на Законот за заштита на сведоците.

Доследна примена на законски утврдениот процентуален износ од буџетот наменет за Судскиот буџетски совет, преку организирање јавна дебата за буџетот, со учество на експерти и претставници на граѓанскиот сектор.

Преоценување (реевалуација) на носителите на правосудните функции, вклучително и на постојните членови на Судскиот совет и Советот на јавните обвинители преку формирање работна група која ќе го предложи моделот и методологијата за преоценување (реевалуација) на носителите на правосудните функции и воспоставување модел на преоценување на носителите на правосудните функции, вклучително и на постојните членови на Судскиот совет и на Советот на јавните обвинители.

Разгледување и усвојување на веќе подготвените измени и дополнувања на Законот за кривичната постапка (ЗКП) за која цел предложена е мерка повторно свикување на работната група за измени на ЗКП формирана при Министерството за правда или формирање нова работна група.

Формирање на истражни центри на Јавното обвинителство, во согласност со член 45 од ЗКП, за која цел предложено е преземање подготвителни дејствија и активности од страна на новоизбраниот Јавен обвинител, вклучително и донесување одлука за нивно формирање.

Предложени се мерки за законски измени во насока на избор на нов директор и членови на Управниот одбор на Академијата за судии и јавни обвинители (АСЈО) како и менување и унапредување на критериумите во АСЈО за прием на слушатели на иницијална обука, како и по однос на избор на обучувачи

Воспоставување на практика на носење одлуки со полна надлежност од страна на Управниот суд и одржување на усна јавна расправа во случаите кога е тоа неопходно, препорака која е предложена кон преземање чекори во насока на измени на управно - судската практика, во согласност со потребите за ефикасна судска заштита на човековите слободи и права.

Целосниот документ може да се погледне на следниот линк: <http://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2017/07/Blueprint-2017-MK.pdf>

Во изработка на овој документ во делот на Правосудство учествуваа:

- Институт за европска политика, Коалиција „Сите за правично судење“, Институт за човекови права – Скопје, Македонско здружение на младите правници, Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија, Фондација Отворено општество – Македонија, Центар за правни истражувања и анализи и Ромска организација за мултикултурна афирмација РОМА СОС